

Hoge Raad, 25 november 1994, Overkamp**HANDELSNAAMRECHT****Verjaring inbreukvordering**

- Voor zover het onderdeel veronderstelt dat de Rechtbank niet als maatstaf heeft aangelegd of sprake was van een voortdurende onrechtmatigheid gelegen in het vanaf 1 oktober 1970 voeren van een handelsnaam in strijd met het verbod van art. 5 Handelsnaamwet, kan het bij gebrek aan feitelijke grondslag niet tot cassatie leiden.

De Rechtbank heeft de eerst in appel door Piet Overkamp aangevoerde stelling, dat tot september 1983 geen gevaar voor verwarring bestond, verworpen en geoordeeld dat ook reeds in de periode van 1 oktober 1970 tot 1 september 1983 sprake was van gevaar voor verwarring in de zin van art. 5 Handelsnaamwet, doordat Ben Overkamp bij de exploitatie van zijn onderneming gebruik maakte van het in de handelsnaam van (de rechtsvoorgangers) van Piet Overkamp voorkomende hoofbestanddeel 'Overkamp'.

In een en ander ligt besloten het oordeel van de Rechtbank dat de onrechtmatige toestand, bedoeld in art. 3:314 lid 1, in het onderhavige geval gedurende de gehele door de Rechtbank in aanmerking genomen periode heeft voortgeduurd. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk of onvoldoende gemotiveerd.

- Anders dan het onderdeel voorts aanvoert, is de slotsom, dat sprake is van een onrechtmatige toestand als hiervoor bedoeld, niet slechts toelaatbaar indien de overtreding van het verbod gedurende de gehele verjaringstermijn dezelfde feitelijke omvang heeft gehad.

De omstandigheid dat Piet Overkamp had gesteld dat Ben Overkamp 'die zich in het verleden voornamelijk richtte op bouwkundige aannemers, zich meer en meer is gaan toeleggen op de vervaardiging en verkoop van grafzerken en grafmonumenten, zijnde de specialiteit van verzoekster', behoefde de Rechtbank dan ook niet te weerhouden van haar oordeel dat de onrechtmatige toestand op 1 oktober 1970 een aanvang heeft genomen doordat sedert die datum het bestanddeel 'Overkamp' deel uitmaakte van de handelsnaam van de onderneming van Ben Overkamp, welke onderneming, evenals de onderneming van Piet Overkamp, een steenhouwerijbedrijf was en was gevestigd te Gouda.

Vindplaatsen: NJ 1995, 173

Hoge Raad, 25 november 1994

(Snijders, Neleman, Heemskerk, Nieuwenhuis, Swens-Donner)

[...]

De vennootschap onder firma Steenhouwerij P. Overkamp, te Gouda, verzoekster tot cassatie, adv. mr. C.J.J.C. van Nispen, tegen

Natuursteenbedrijf Ben Overkamp B.V., te Gouda, verweerster in cassatie, adv. mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt.

1. Het geding in feitelijke instanties

Verzoekster tot cassatie — verder te noemen: Piet Overkamp — heeft bij verzoekschrift van 25 mei 1993 de Kantonrechter te Gouda verzocht verweerster in cassatie — verder te noemen: Ben Overkamp — te bevelen de door haar gevoerde handelsnaam zodanig te wijzigen dat daarin het bestanddeel Overkamp niet meer voorkomt.

Nadat Ben Overkamp tegen de verzochte voorziening verweer had gevoerd en in reconventie verzocht had Piet Overkamp te bevelen de door haar gevoerde handelsnaam te wijzigen in die van 'Steenhouwerij Fa. P. Overkamp' heeft de Kantonrechter bij beschikking van 29 december 1993 in conventie Piet Overkamp niet-ontvankelijk verklaard in haar verzoek, en in reconventie het verzoek afgewezen.

Tegen deze beschikking heeft Piet Overkamp hoger beroep ingesteld bij de Rechtbank te 's-Gravenhage.

Bij beschikking van 16 maart 1994 heeft de Rechtbank de bestreden beschikking van de Kantonrechter bekrachtigd.

(...)

3. Beoordeling van de middelen

3.1. In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan. In 1929 is de grootvader van Piet en Ben Overkamp een steenhouwerij begonnen. Met ingang van 1 januari 1991 heeft Piet Overkamp het door zijn grootvader gestichte bedrijf overgenomen.

Eind 1970 is ook Ben Overkamp met een steenhouwerij begonnen.

Beide ondernemingen zijn gevestigd te Gouda; het bestanddeel 'Overkamp' maakt deel uit van de handelsnaam van beide ondernemingen. Beide bedrijven leggen zich onder meer toe op het vervaardigen en verkopen van grafzerken en grafmonumenten.

3.2. Het gaat in deze zaak om een verzoekschriftprocedure als bedoeld in art. 6 Handelsnaamwet, welke procedure in het onderhavige geval tot inzet heeft dat Ben Overkamp wordt bevolen de door hem gevoerde handelsnaam zodanig te wijzigen dat daarin het bestanddeel 'Overkamp' niet langer voorkomt. Niet aan de orde is derhalve de vraag of Ben Overkamp zich jegens Piet Overkamp heeft schuldig gemaakt aan onrechtmatige gedragingen die niet bestaan in het voeren van de voormelde handelsnaam in weerwil van het verbod van art. 5 Handelsnaamwet.

Ben Overkamp heeft zich onder meer verweerd met een beroep op verjaring van de rechtsvordering die Piet Overkamp met zijn verzoek beoogt in te stellen. Daartoe heeft Ben Overkamp aangevoerd dat hij reeds meer dan twintig jaren de voormelde handelsnaam voert en dat uit art. 3:306 in verbinding met art. 3:314 BW volgt dat hier een verjaringstermijn van twintig jaar geldt en dat deze termijn is verstreken, terwijl deze termijn hier van toepassing is in verband met het bepaalde in art. 73 Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek. De Kantonrechter en de Rechtbank hebben dit beroep op verjaring gegrond geacht.

3.3. Onderdeel 1 van het middel richt zich tegen het oordeel van de Rechtbank, dat de in art. 3:314 lid 1 BW bedoelde verjaringstermijn in het onderhavige geval is gaan lopen met ingang van 1 oktober 1970 en derhalve voltooid was. Het onderdeel voert aan dat de Rechtbank onvoldoende heeft duidelijk gemaakt welke maatstaf zij heeft gehanteerd bij haar oordeel dat gedurende voormelde periode sprake was van een 'onrechtmatige toestand' als bedoeld in art. 3:314 lid 1 en welke feiten zij daartoe in aanmerking heeft genomen.

Voor zover het onderdeel veronderstelt dat de Rechtbank niet als maatstaf heeft aangelegd of sprake was van een voortdurende onrechtmatigheid gelegen in het vanaf 1 oktober 1970 voeren van een handelsnaam in strijd met het verbod van art. 5 Handelsnaamwet, kan het bij gebrek aan feitelijke grondslag niet tot cassatie leiden.

De Rechtbank heeft de eerst in appel door Piet Overkamp aangevoerde stelling, dat tot september 1983 geen gevaar voor verwarring bestond, verworpen en geoordeeld dat ook reeds in de periode van 1 oktober 1970 tot 1 september 1983 sprake was van gevaar voor verwarring in de zin van art. 5 Handelsnaamwet, doordat Ben Overkamp bij de exploitatie van zijn onderneming gebruik maakte van het in de handelsnaam van (de rechtsvoorgangers) van Piet Overkamp voorkomende hoofdbestanddeel 'Overkamp'.

In een en ander ligt besloten het oordeel van de Rechtbank dat de onrechtmatige toestand, bedoeld in art. 3:314 lid 1, in het onderhavige geval gedurende de gehele door de Rechtbank in aanmerking genomen periode heeft voortgeduurd. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk of onvoldoende gemotiveerd.

Anders dan het onderdeel voorts aanvoert, is de slotom, dat sprake is van een onrechtmatige toestand als hiervoor bedoeld, niet slechts toelaatbaar indien de overtreding van het verbod gedurende de gehele verjaringstermijn dezelfde feitelijke omvang heeft gehad. De omstandigheid dat Piet Overkamp had gesteld dat Ben Overkamp 'die zich in het verleden voornamelijk richtte op bouwkundige aannemers, zich meer en meer is gaan toeleggen op de vervaardiging en verkoop van grafzerken en grafmonumenten, zijnde de specialiteit van verzoekster', behoefde de Rechtbank dan ook niet te weerhouden van haar oordeel dat de onrechtmatige toestand op 1 oktober 1970 een aanvang heeft genomen doordat sedert die datum het bestanddeel 'Overkamp' deel uitmaakte van de handelsnaam van de onderneming van Ben Overkamp, welke onderneming, evenals de onderneming van Piet Overkamp, een steenhouwerijbedrijf was en was gevestigd te Gouda.

3.4. De slotklacht van onderdeel 1 kan evenmin tot cassatie leiden. In de omstandigheid dat Ben Overkamp zich heeft beroepen op het bepaalde in art. 3:314 ligt besloten dat hij, anders dan de klacht aanvoert, de stelling van Piet Overkamp dat het voeren van een handelsnaam niet is een onrechtmatige toestand in de zin van art. 3:314, heeft betwist.

3.5. Het aanvullende middel komt op tegen het oordeel van de Rechtbank dat Piet Overkamp zijn eerst in appel

voorgedragen stelling dat tot september 1983 geen gevaar voor verwarring bestond, onvoldoende heeft toegelicht of van concreet bewijs(aanbod) heeft voorzien.

De klacht faalt. In hetgeen in hoger beroep door Piet Overkamp is aangevoerd, heeft de Rechtbank 'onvoldoende aanleiding' gevonden om het door Piet Overkamp in eerste aanleg gestelde, te weten dat gevaar voor verwarring tussen beide steenhouwerijen reeds vanaf 1970 bestond, 'ter zijde te stellen'.

Het oordeel van de Rechtbank is in het licht van de gedingstukken niet onbegrijpelijk; het behoefde niet nader te worden gemotiveerd.

3.6. De onderdelen 2 tot en met 7 van het eerstvoorgedragen middel, die zich keren tegen de toepassing door de Rechtbank van het tweede lid van art. 3:314, missen belang. Hetgeen de Rechtbank heeft overwogen met betrekking tot het eerste lid van dat artikel kan haar beslissing zelfstandig dragen. De onderdelen behoeven derhalve niet te worden behandeld.

4. Beslissing

De Hoge Raad:

verwerpt het beroep;

veroordeelt Piet Overkamp in de kosten van het geding in cassatie, tot op deze uitspraak aan de zijde van Ben Overkamp begroot op f 400 aan verschotten en f 2500 voor salaris.

Conclusie A-G Strikwerda

1 Het gaat in deze procedure hoofdzakelijk om de vraag in hoeverre de bepaling van art. 3:314 lid 1 BW (verjaring van een rechtsvordering tot opheffing van een onrechtmatige toestand) kan worden toegepast op een verzoek op grond van art. 6 Handelsnaamwet tot wijziging van een handelsnaam die reeds eerder door een ander rechtmatig gevoerd werd.

2 De feiten waarvan in cassatie dient te worden uitgegaan, komen, zakelijk weergegeven, op het volgende neer (zie p. 2 van de bestreden beschikking). De vennootschap onder firma Steenhouwerij P. Overkamp (verzoekster tot cassatie) is de voortzetting van de in 1929 door de grootvader van P. ('Piet') en A.J. ('Ben') Overkamp begonnen steenhouwerij. In de door deze onderneming gevoerde handelsnaam kwam steeds het bestanddeel 'Overkamp' voor. Natuursteenbedrijf Ben Overkamp BV (verweerster in cassatie) is de voortzetting van een eind 1970 door Ben Overkamp begonnen steenhouwerij. Ook in de door deze onderneming gevoerde handelsnaam kwam steeds het bestanddeel 'Overkamp' voor.

Beide ondernemingen zijn gevestigd te Gouda en beide leggen zich onder meer toe op het vervaardigen van grafzerken en grafmonumenten.

3 Bij verzoekschrift van 25 mei 1993 heeft de v.o.f. Steenhouwerij P. Overkamp (hierna: Piet Overkamp) zich gewend tot de Kantonrechter te Gouda en op de voet van art. 6 Handelsnaamwet verzocht de besloten vennootschap Ben Overkamp BV (hierna: Ben Overkamp) te bevelen de door deze gevoerde handelsnaam

zodanig te wijzigen dat daarin het bestanddeel 'Overkamp' niet meer voorkomt, op straffe van een dwangsom.

4 Ter afwering van het verzoek heeft Ben Overkamp onder meer — en voor zover thans in cassatie van belang — aangevoerd dat hij de door Piet Overkamp gewraakte handelsnaam reeds sinds 1970 voert, derhalve reeds meer dan twintig jaar, zodat de rechtsvordering van Piet Overkamp ingevolge art. 3:306 jo. art. 3:314 lid 1 BW is verjaard.

5 Zowel in eerste aanleg als in hoger beroep is dit beroep op verjaring gegrond geoordeeld. In hoger beroep overwoog de Rechtbank te 's-Gravenhage bij haar thans bestreden beschikking van 16 maart 1994 dat, anders dan Piet Overkamp in hoger beroep had gesteld, aangenomen moet worden dat met betrekking tot de door beide ondernemingen gevoerde handelsnamen ook reeds in de periode van 1 oktober 1970 tot 1 september 1983 sprake was van gevaar voor verwarring in de zin van art. 5 Handelsnaamwet en kwam tot de conclusie (p. 4 van de bestreden beschikking)

'dat met ingang van 1 oktober 1970 de in artikel 3:314 lid 1 en 2 BW bedoelde termijnen van verjaring zijn gaan lopen. Op 1 januari 1993, de datum waarop deze termijnen ingevolge het overgangsrecht zijn voltooid, verloor de v.o.f. P. Overkamp derhalve de rechtsvordering ex artikel 5 (6) LS Handelsnaamwet jegens de wederpartij en verkreeg Ben Overkamp BV derhalve op de voet van artikel 3:105 BW het recht op het hoofdbestanddeel 'Overkamp'. Dit bestanddeel werd door Ben Overkamp BV dus rechtmatig in de handelsnaam gevoerd op het moment dat het inleidend verzoekschrift werd ingediend' (cursivering door de Rechtbank).

6 Piet Overkamp is tegen de beschikking van de Rechtbank (tijdig) in cassatie gekomen met een uit zeven onderdelen opgebouwd middel. Na het beschikbaar komen van de processen-verbaal van de mondelinge behandeling in eerste aanleg en in hoger beroep heeft Piet Overkamp bij aanvullend rekest nog een tweede cassatiemiddel voorgesteld. Ben Overkamp heeft een verweerschrift ingediend en, onder bestrijding van beide middelen, verzocht het cassatieberoep te verwerpen.

7 Onderdeel 1 van het eerste middel bestrijdt, als ik het goed zie, niet het oordeel van de Rechtbank dat een verzoek op de voet van art. 6 Handelsnaamwet kan worden beschouwd als een rechtsvordering tot opheffing van een onrechtmatige toestand in de zin van art. 3:314 lid 1 BW. En terecht niet: een handelsnaam 'voeren', zoals de wet het uitdrukt, duidt op continuïteit van het gebruik van de naam. In de MvT bij de Handelsnaamwet wordt met betrekking tot art. 7, dat het voeren van een handelsnaam in strijd met de Handelsnaamwet als overtreding strafbaar stelt, dan ook aangetekend dat dit delict 'uit de aard der zaak een voortdurend delict is' (zie S&J Handelsnaamwet, 13e dr. 1986, p. 1 05/106). Onder een voortdurend delict moet worden verstaan het doen bestaan of voortbestaan van een verboden toestand. Vgl. Hazewinkel-Suringa's Inleiding tot de studie van het Nederlandse Strafrecht, bewerkt door J. Rammelink, 13e dr. 1994, p. 118.

8 Het onderdeel klaagt dat de Rechtbank niet heeft duidelijk gemaakt aan welke maatstaf zij heeft getoetst en welke feitelijkeheden in het onderhavige geval de onrechtmatige toestand uitmaken. Volgens het onderdeel is het oordeel van de Rechtbank onjuist, indien zij aan een andere maatstaf heeft getoetst dan die van de continue inbreuk, en is in elk geval onbegrijpelijk waarin de Rechtbank de continue inbreuk gelegen acht.

9 Uit de geschiedenis van de totstandkoming van art. 3:314 BW blijkt dat onder 'onrechtmatige toestand' in de zin van dat artikel begrepen dient te worden een situatie waarin sprake is van een 'continue inbreuk'. Zie PG Boek 3, p. 929 (MvA II). Ter toelichting wordt t.a.p. opgemerkt:

'Incidentele inbreuken zijn daartoe niet voldoende, ook als zij herhaaldelijk, als het ware in serie plaatsvinden. Zo zal de bepaling niet van toepassing zijn in gevallen van hinder die hun oorzaak vinden in niet continue, maar telkens terugkerende verschijnselen als rumoer, trillingen, stank. Anders zal het echter in de regel zijn, wanneer de hinder bestaat in het onthouden van licht en lucht.'

10 Door te oordelen dat ook reeds in de periode van 1 oktober 1970 tot 1 september 1983 sprake was van gevaar voor verwarring in de zin van art. 5 Handelsnaamwet, is de Rechtbank er kennelijk van uitgegaan dat Ben Overkamp sedert 1 oktober 1970 de gewraakte handelsnaam heeft gevoerd in de zin die de wet aan het voeren van een handelsnaam geeft. Daarin ligt besloten dat de Rechtbank van oordeel is dat het gebruik van die naam door Ben Overkamp voldoet aan de eis van continuïteit.

11 De rechtsklacht mist derhalve feitelijke grondslag. Het oordeel dat Ben Overkamp sedert 1 oktober 1970 de gewraakte handelsnaam voert, is als feitelijk oordeel aan de Rechtbank voorbehouden. Het oordeel is ook niet onbegrijpelijk en, tegenover de eerst in hoger beroep door Piet Overkamp aangevoerde andersluidende stelling, voldoende gemotiveerd.

12 Het onderdeel verdedigt voorts de stelling dat van een continue inbreuk gedurende de bedoelde periode niet kan worden gesproken, omdat de inbreuk niet steeds dezelfde feitelijke omvang heeft gehad. Verwezen wordt in dit verband naar de in feitelijke aanleg aangevoerde stelling van Piet Overkamp dat Ben Overkamp, die zich in het verleden voornamelijk zou hebben gericht op bouwkundige aannemers, zich meer en meer zou zijn gaan toeleggen op de vervaardiging en verkoop van grafzerken en grafmonumenten. In de toelichting op dit onderdeel wordt een beroep gedaan op het in de parlementaire stukken (p. 930) genoemde voorbeeld:

'De verjaring treedt in, voor zover de dan bestaande toestand bij de aanvang van de verjaring reeds bestond. Is b.v. op een perceel hoger gebouwd dan een daarop rustende erfdiensbaarheid toelaat, dan zal na het verstrijken van de termijn niet meer de afbraak van het te hoog gebouwde kunnen worden gevorderd. Maar dat brengt niet mee dat, indien het bouwwerk later nog hoger zou worden opgetrokken, ook de rechtsvordering tot verwijdering van dit hoogste stuk verjaard zou zijn.'

13 De vergelijking van dit geval met geval waarin een onderneming binnen haar handelsdebiet haar activiteiten opvoert, gaat m.i. mank. Het nog hoger optrekken van het gebouw is te vergelijken met uitbreiding van het handelsdebiet. Er is dan sprake van een nieuwe inbreuk, omdat onder de handelsnaam een nieuwe markt betreden wordt. Het opvoeren van de activiteiten binnen het bestaande handelsdebiet, continueert slechts de bestaande inbreuk, omdat niet getreden wordt buiten de markt waarop men reeds onder de gewraakte handelsnaam aanwezig was.

14 Tenslotte klaagt het onderdeel dat het oordeel van de Rechtbank onbegrijpelijk is, althans onvoldoende gemotiveerd is, omdat Ben Overkamp niet zou hebben betwist de stelling van Piet Overkamp dat 'het voeren van een handelsnaam niet is een onrechtmatige toestand in de zin van art. 3:314 BW'.

15 De klacht lijkt mij tot falen gedoemd. Reeds in het feit dat Ben Overkamp zijn beroep op verjaring mede heeft doen steunen op art. 3:314 BW, ligt besloten dat hij de bedoelde stelling van Piet Overkamp heeft betwist. Bovendien strandt de klacht in ieder geval op gebrek aan belang, nu in cassatie het rechtsoordeel van de Rechtbank dat de bepaling van art. 3:314 lid 1 BW kan worden toegepast op een op art. 6 Handelsnaamwet gegrond verzoek niet is bestreden.

16 Het tweede middel sluit aan bij onderdeel 1 van het eerste middel en verwijt de Rechtbank haar verwerping van de stelling van Piet Overkamp, dat tot september 1983 geen gevaar voor verwarring bestond, onvoldoende te hebben gemotiveerd.

17 Het middel is m.i. tevergeefs voorgesteld. De ter gelegenheid van de mondelinge behandeling door Piet Overkamp aangevoerde stelling heeft de Rechtbank kennelijk te weinig concreet geoordeeld tegenover het eerder door Piet Overkamp ingenomen standpunt, dat Ben Overkamp zich 'meer en meer' is gaan toeleggen op de vervaardiging en verkoop van grafzerken en grafmonumenten. Dit oordeel is aan de Rechtbank, als rechter die over de feiten oordeelt, voorbehouden, en is niet onbegrijpelijk of onvoldoende gemotiveerd.

18 De onderdelen 2 tot en met 7 van het eerste middel keren zich met rechts- en motiveringsklachten tegen het oordeel van de Rechtbank dat het onderhavige verzoek van Piet Overkamp ex art. 6 Handelsnaamwet moet worden opgevat als een rechtsvordering tot beëindiging van het bezit van een niet-rechthebbende in de zin van art. 3:314 lid 2 BW.

19 De klachten zullen reeds wegens gemis aan belang moeten falen. Het door onderdeel 1 van het eerste middel en door het tweede middel tevergeefs bestreden oordeel van de Rechtbank kan de beslissing van de Rechtbank zelfstandig dragen.

20 De conclusie strekt tot verwerping van het beroep.